

OCJENA ADEKVATNOSTI SREDSTAVA FONDA U ODNOSU NA PROCIJENJENI RIZIK BANAKA

Ćamila Šalaka, koordinator za prijem u članstvo i premiju osiguranja
Gorana Krunić, koordinator za procjenu limita osiguranja i rezoluciju banaka

Zlatibor, 10.-12.3.2016.

PREDUSLOVI

- Zakonski regulisati obavezu banaka za redovno dostavljanje off site izvještaja tj. izvještaja koje je propisala supervizija, izvještaja eksternog revizora, te izvještaja po zahtjevu AOD
- Formirati bazu podataka banaka članica programa osiguranja depozita
- Potrebno imati adekvatnu saradnju sa supervizijom kako bi AOD bila pravovremeno informisana o izmjenama u izvještavanju

FAZE OCJENE ADEKVATNOSTI SREDSTAVA FONDA

PRVA FAZA – KLASIFIKACIJA BANAKA

DRUGA FAZA – IZRAČUN CILJANOG KOEF. POKRIĆA CR1 I CR1

TREĆA FAZA – STANJE I OČEKIVANO KRETANJE SREDST.FONDA

**ČETVRTA FAZA – POREĐENJE OSTVARENOG I PLANIRANOG
KOEF. POKRIĆA SA CILJANIM IZNOSIMA**

PRVA FAZA – KLASIFIKACIJA BANAKA

Koristeći osnovne finansijske pokazatelje poslovanja (9*) i uz pomoć statističkih modela izvršiti rangiranje banaka po kvalitetu finansijskih pokazatelja.

- Rang adekvatnosti kapitala (ponder rizika 15%)
- Rang učešća fiksne aktive u osnovnom kapitalu (5%)
- NPL rang (20%)
- Rang omjera rezervacija i NPL (20%)
- Rang troškovne efikasnosti: "cost-income" (20%)
- Rang ROA (5%)
- Rang omjera likvidnosti 90d (5%)
- Rang krediti / depoziti (5%)
- Rang novčana sredstva / aktiva (5%)

*predloženi Evropski model za premiranje na bazi rizika koristi 8 indikatora

- Nakon utvrđivanja kompozitnog ranga za pojedinačne banke, na bazi pojedinih pokazatelja poslovanja, vrši se i utvrđivanje ranga pojedinih banaka u odnosu na cjelokupan bankarski sektor BiH.
- Kompozitni rang 25-B; 24-V; 23-U; 22-Q; itd.
- Nedostatak: ne uzima se u obzir kvalitet bankarskog sektora u cjelini

- Na bazi utvrđenih rangova banaka vrši se klasifikacija banaka u tri kategorije:
 - „A“ – dobre banke (minimalni rizik za Fond u doglednoj budućnosti, ponder 0 što znači da Fond za pomenute banke ne rezerviše sredstva)
 - „B“ – banke pod posmatranjem (mali rizik za Fond u doglednoj budućnosti, ponder 20%)
 - „C“ – rizične banke koje predstavljaju ozbiljan rizik za Fond u doglednoj budućnosti (ponder rizika 100%)
- Postupak rangiranja: objektivni (vidljivi iz izračuna modela) i subjektivni kriteriji (nisu uključeni u model, ali se uzimaju u obzir npr. posljeni rang banke dodjeljen od strane supervizije, kvalitet akcionara, i dr. prvenstveno ocijenjeni od strane analitičara koji vodi banku i nadležnog direktora filijale AOD).

DRUGA FAZA – IZRAČUN CILJANIH KOE. POKRIĆA CR1 I CR2

- Simuliramo propasti banaka kategorije C i B uz određene pretpostavke:
 - % rizičnih plasm. koji se neće moći naplatiti u likvid. ili stečaju - 50%
 - Povlačenje osiguranih depozita prije blokade banke* - 20%
 - Povlačenje neosiguranih depozita prije blokade banke *- 50%
 - Povlačenje uzetih pozajmica i ostalih obaveza prije blokade* - 50%
 - Ponder rizika za grupu C - 100%
 - Ponder rizika za grupu B - 20%

* Pretpostavke odliva likvidne aktive dosta konzervativne uobzirujući slučaj „Bobar”

Uobzirujući pretpostavke scenarija izračunavamo:

- CR1 – očekivani gubitak u % osiguranih depozita svih banaka (minimalno zahtjevani procenat)
- CR 2 – iznos sredstava koji nam treba u trenutku propasti banke (osigurani depozit nakon odliva-očekivani gubitak Fonda)

TREĆA FAZA - STANJE I OČEKIVANO KRET. SRED. U FONDU

- Uobziriti koeficijent pokrića na posljednji raspoloživi datum (posmatra se stanje sa i bez kreditne linije EBRD)
- Prave se projekcije kretanja Fonda i koeficijenta pokrića uz određene pretpostavke (pretpostavke se prilagođavaju u skladu sa promjenama u okruženju) kao što su npr.:
 - Nema isplate osiguranih depozita
 - Nema promjene stope premije
 - Nema promjene osiguranog iznosa
 - Rast prikladnih depozita i osiguranih depozita po određenim stopama
 - Planirana neto stopa povrata na ulaganja sredstava Fonda

- Promjenom gore navedenih scenarija ocjenjujemo i šta se dešava sa koeficijentom pokrića ukoliko promijenimo stopu premije ili povećamo nivo osiguranog depozita.
- Najmjerodavnije projekcije su za narednih pola godine do godinu dana i uzimaju se u obzir prilikom poređenja sa izračunatim ciljanim koeficijentima pokrića.

ČETVRTA FAZA - POREĐENJE OSTVARENOG I PLANIRANOG KOEFICIJENTA POKRIĆA SA CILJANIM IZNOSIMA (CR1 I CR2)

		REZULTATI		
		C	B	UKUPNO
Očekivani gubitak Fonda		277,140	6,674	283,814
Očekivani gubitak u % osiguranih depozita banaka	CR1	3.69%	0.09%	3.78%
Ukupno potrebna sredstva		727,829	131,436	859,264
Ukupno potrebna sredstva u % osiguranih depozita banaka	CR2	9.70%	1.75%	11.46%

- MINIMALNO KOEFICIJENT POKRIĆA MORA ODGOVARATI CR1

Kratak uvod u premiranje na bazi rizika

- Bitni preduslovi za uspostavljanje efikasnog sistema obračuna premije na bazi rizika*:
 - ✓ Ciljevi (izbjegavanje preuzimanja prevelikog rizika - podsticaj za adekvatno upravljanje rizicima - smanjenje djelovanja mor.hazarda)
 - ✓ Analiza trenutnog stanja u državi (stanje ekonomije, monetarna i fiskalna politika, struktura bankarskog sektora, stavovi i očekivanja javnosti, bankarska regulativa i supervizija, pravni okvir, finansijsko izvještavanje)
 - ✓ Prisup diferenciranju bankarskog rizika (kvantitativni, kvalitativni, kombinovani, očekivan i dobro prihvaćem od strane banaka i supervizora)
 - ✓ Nadležnost, resursi i informacioni zahtjevi (procedure rada, od koga se primaju izvještaji – supervizija ili banke)

* General Guidance for Developing Differential Premium Systems (IADI 2005.,2011.)

- Bitni preduslovi za uspostavljanje efikasnog sistema obračuna premije na bazi rizika (nastavak):
 - ✓ Način kategorisanja banaka i utvrđivanje stope premije po pojedinim kategorijama (stopa premije treba da ispuni ciljeve finansiranja)
 - ✓ Prelazni period (planom definisati prelazni period, upoznati zainteresovane strane, potrebno vrijeme za prilagođavanje i banaka i same insitucije koja vrši osiguranje)
 - ✓ Transparentnost, javnost i povjerljivost (cilj podstaći banke da bolje upravljaju rizicima tj. smanjiti moralni hazard, ali sa druge strane ne dovesti do dodatnog pogoršanja stanja u bankama)
 - ✓ Redovno procjenjivanje, ažuriranje i eventualno revidiranje (izbjeći osporavanja)

Premiranje na bazi rizika u BiH:

- Postoji zakonska mogućnost kao osnovni preduslov
- Ocjena prisustva značajnog djelovanja moralnog hazarda u bankarskom sektoru BiH ukazuje na opravdanost uvođenja premije na bazi rizika
- Od uspostavljanja OD najteži period u bankarskom sektoru (propast banaka). Da li bi banke sa problemima dodatno bile ugrožene u ovom trenutku?
- Koji pristup koristiti (model nam ukazuje na kombinovani pristup)
- Procedura ocjene adekvatnosti Fonda, nivoa limita i visine stope premije bi bila iskorišćena za premiranje na bazi rizika
- Izvještaji koje banke dostavljaju iz oba BH entiteta moraju biti jednaki

Premiranje na bazi rizika u BiH (nastavak):

- Stopa premije će se određivati u odnosu na potreban nivo finansiranja, uobziriti da nema automatske podrške države, uobziriti i buduću potrebu povećanja limita osiguranja depozita u skladu sa Direktivom EU
- U ovom trenutku nije realno uvođenje premiranja na bazi rizika, ali zbog prednosti koje premiranje na bazi rizika nosi i jačanja uloge AODBiH u poboljšanju kvaliteta bankarskog sektora ne treba odustati
- Iskoristiti ovaj period kao pripremni period
- Iskoristiti iskustva drugih država (uobziriti sve prednosti i nedostatke, te uzeti u obzir specifičnost BH bankarskog sektora i uređenja uopšte).

Hvala na pažnji!